

פרשת
חיי שרה
תשפ"ד
גליון תכ"ו
שנה י'

דברי תורה ותמידות

ידיל עיי מסן אהל אביהם
להוצאת ספרי מורינו הרב הגאון ר' אברהם בן ציון ביישר שליט"א
רב דשכונת ריב"ל ב"ש

קול השיעורים
ממורינו הרב שליט"א
073-371-8218

הדרכות

שנשמעו ממורינו הרב שליט"א

פקודי ה' ישרים משמחי לב

סגולת התורה - משמחי לב

שאלו תלמידי **בעש"ט** לרבם קדוש ישראל, מה יעשה האדם שיש לו תענוג מדברי תורה ולבו שש ושמח, ואם כן נהנה מהתורה. והשיב שזהו מסגולת התורה בעצמה שהיא משמחת ומשישה נפש האדם, אף על פי שאין כוונת האדם רק לעשות נחת רוח להבורא ית', אעפ"כ בטבע בא לו התענוג הנפלא בהכרח, ואם כן הוא מוכרח בדבר, ואין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו לומר להאדם למה נהנית מכבוד התורה.

מאמר הנ"ל מביא הספה"ק **אגרא דכלה** בפרשתינו, ומביא על זה, דברי המדרש בפרשתינו (ב"ר פס"ב ב'), "כד דמיך ר' אבהו אחזי ליה י"ג אפרסמון נהרי אמר להון אילין דמאן, א"ל דידך, אמר אילין דאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי לתוהו והבל כחי כליתי אכן משפטי את י"י (ישעיה מט ד), עכ"ל המדרש.

[כשהיה ר' אבהו לפני הסתלקותו מן העולם, הראו לו מן שמיא י"ג נהרות של אפרסמון, ושאל ר' אבהו אלה למי, וענו לו שלך, אמר אלה לאבהו, ואני אמרתי לריק יגעתי ולתוהו והבל כחי כליתי אכן משפטי את ה' (לשון הפסוק בישעיה מט-ד)]

ולכאור' אינו מובן, דאם חשב שלא עשה מצות למה אומר שיגע, ואם ידע שהתיגע במצות למה חשב שיגע לריק, וע"פ מאמר הנ"ל, מיישב האגרא דכלה, דר' אבהו חשב שלריק יגע מחמת שראה עולמו בחייו, והיה מתענג מתורה ומצות מעין עולם הבא, אכן (לאחר שראה נהרות) אמר משפטי את ה' שאינו בא בטרוניא (כטענות) עם בריותיו.

הדרך לסגולה

ובאמת כשהאדם רואה דברים הללו "בטבע בא לו התענוג הנפלא בהכרח", שואל את עצמו, למה בעיניו, התורה ומצות הם לעול ולמשא, ומדוע העריכות של העבירה, נדמה בעיניו לתענוג, ואיך יזכה ל"צרות" של תלמידי הבעש"ט, שבעל כרחיו ישמח ויהיה לו לתענוג התורה.

והנה מצאנו כדברים האלו ממש בספר הקדוש דרך פקודיך, (מבעל האגרא דכלה, הבני יששכר), במצוה י' כותב וזה לשונו הקדוש:

"כאשר יגיע האדם לזאת המדרגה, לבחור בטוב בתכלית, ולמאוס ברע בתכלית, הגם שכמשא כבד יכבד ממנו, כי התורה ומצות הם עליו לעול ולמשא, והעריבות של העבירה נדמה בעיניו לתענוג, ואעפ"כ הוא עושה את שלו עפ"י חוקי התורה, ומכניע את חומר, בתורה ועבודה, כשור לעול וכחמור למשא, לעשות הטוב דוקא, ומרחיק את הרע, הנה בעשותו זאת, הנה השי"ת, יטעימהו טעם רוחני תענוג נפלא מעין עוה"ב מנעימות עריבות ידידות מתיקות התורה ומצות, וע"ז נאמר (במדבר יח ז) עבודת "מתנה" אתן את כהנתכם, וזה הוא משארז"ל (ברכות יז.) "עולמך" (דהיינו מעין עולם הבא) תראה בחיך, שבהגיע האדם למדרגת מאיסת הרע בתכלית, יטעום מתיקות נפלא בתורה ועבודה, מהטוב הגמור, והוא נפשי ורוחני מעין עוה"ב טוב הגנוז לצדיקים.

נמצאנו למדים, דהאדם צריך רק "לעשות" את חוקי התורה, ובהתמדת העבודה, לעשות רצון קונו, יזכה לתענוג הנפלא הזאת.

ושמעתי פעם מהאדמו"ר **ממשכנות הרועים**, הגה"צ רבי **בנימין ראבינאוויטץ** זצוק"ל, בביאורו על הגמ' (במנחות קט:) דרבי יהושע בן פרחיה בתחלה כל האומר עלה לה אני כופתו ונותנו לפני הארי, עיי"ש, דרבי יהושע בן פרחיה לא רצה לקבל הנשיאות, ומתחילה היה אומר שאם אחד יאמר לו עלה לגדולה היה כפותו (האומר לו) לפני הארי, אבל עתה כל האומר לי לירד ממנה, (מן הנשיאות), אני מטיל עליו קומקום של חמין.

וביאר הגה"צ רבי בנימין באריכות מה "רגילות" עושה לאדם, וכו', ובתוך דבריו אמר שחס ושלום לחשוב שרבי יהושע בן פרחיה היה הורג בן אדם עם קומקום של חמין, או אפי' לגרום מיתה ע"י כפיתה לפני הארי, (ובנעימת לשונו: "אפי' איינער איז מיליאן מאל ווייניגער פון רבי יהושע וואלט נישט געטוהן אזא זאך") אלא רבי יהושע בן פרחיה רצה ללמדינו, שהיה מתעורר אצלו כזה "הרגש" שלולי שהוא "שומר תורה ומצות" היה עושה בבן אדם הפעולות האלו.

אבל -אמר הגה"צ רבי בנימין זצוק"ל- רבי יהושע בן פרחיה לימד אותנו שאפי' שיש לו כל מיני "הרגשות", אם אינו עושה אותם, אלא מתנהג ע"פ תורה "איז ער א צדיק".

הרי שאין לנו רק "לעשות" את חוקי התורה, מרחיק הרע ומתדבק בטוב ואז יקבל "מתנה" "שעולמו" (עולם הבא) יראה (ירגיש) בחייו.

משמחי לב - סימן לפקודי ה' ישרים

ולא זו בלבד אשר "אין הקדוש ברוך הוא בא בטרונאי עם בריותיו" על שנהנה מן התורה, (כלשון הבעש"ט הקדוש) אלא כל ההנאה, הוא סימן שעבד את הקב"ה לשמה.

וכן מצינו בספה"ק דעת משה בפרשתינו על הפסוק ויצחק בא מבוא באר לחי רואי. וזל"ק: דהנה יש אנשים הלומדים התורה בלי טעם, אבל שלומי אמוני ישראל הם ע"י עסק תורתם נתוסף בהם שמחה וחדוה, וזהו הסימן שלומדים לשמה.

ובזה מפרש הפסוק ויצחק בא, רצ"ל באם בא צחוק וחדוה אליו. מבוא באר, בעת בואו מהבאר, הוא התורה. (וכמו שאמר אאמו"ר וצלה"ה כי התורה שבעל פה נקראת באר, ועל ידה בא לו שמחה). אזי לחי רואי, בודאי הוא סימן שלמד לשמה, והתורה שלו נראית לחי העולמים.

שכר לשמחה שבלב

ועדיין לא די לנו בזאת אלא ברוב רחמיו וחסדיו של הקב"ה, הוא משלם שכר טוב לההרגשה הטובה וההנאה שהיה לו, וכמו שכתב רבי עובדיה מברטנורא בפירושו על המשנה באבות (פרק ד משנה ב) ששכר מצוה מצוה, וזל"ש"ק: ששכר מצוה מצוה, שכל מה שאדם משתכר ומתענג בעשיית המצוה נחשב לו למצוה בפני עצמה, ונוטל שכר על המצוה שעשה ועל העונג וההנאה שנהנה בעשייתה.

יעזור לנו השי"ת שנזכה לעבוד אותו מתוך שמחה, ונרגיש בעריבות ומתיקות מצוות ה', ויתקיים בנו "פקודי ה' ישרים משמחי לב" עדי נזכה לישועת ה' ול"שמחת עולם" בביאת משיח צדקנו, בב"א.

פניני הפרשה

ויהיו חיי שרה וכו' (כג, א). פירש רש"י בת מאה כבת כ' בלא חטא, דהנה איתא בגמרא (עי מנחות מג ע"ב) אל תקרא מה אלא מאה, ונ"ל פירושו, וכבר זכרתי בשם כאדמו"ר מוהרי"י זצללה"ה פירוש על הגמרא (פסחים ח ע"ב) הנותן סלע לצדקה וכו', כי עיקר הדרך לעבודת השי"ת ב"ה לעשות יחוד גמור ואמיתי למעלה בעולמות העליונים ולהמשיך שפע לעולם העשיה, ומי שאינו עושה כן ועיקר עבודתו בסיגופים, אינו עדיין צדיק גמור, וז"פ הגמרא אל תקרא מה - שבלתי אפשר להיות לך בחינת מה, אלא מאה - היינו שתמשיך לעולם העשיה מאה ברכות. אור לשמים

ויהיו חיי שרה מאה שנה וכו'. נראה, לפי שכל ימי חיי שרה היתה נדבקת תמיד להשם הוי"ה ברוך הוא, וממנה היתה חיותה, ולא מסיטרא וכו' חס ושלום, וזהו ויהיו, פירוש שחיי שרה יהיה רק מ'ויהיו', דהיינו משם הוי"ה ברוך הוא, והבן. קדושת לוי

ויהיו חיי שרה וגו' שני חיי שרה. יש לדקדק מהו אומרו שני חיי שרה הוי ליה למימר שני שרה או חיי שרה ויש לומר הכוונה בזה ע"ד שאמר כ"ק אאמור"ר בעל קדושת ציון זי"ע הי"ד לפרש בדרך צחות מה שאומרים בזמירות למוצאי שב"ק איש חסיד היה בלי מזון ומחיה שחסידים הראשונים היו במדרגה כזו בלי מזון שאפילו כשלא היה להם מזונותיהם כדי צרכם ומחיה אעפ"כ היו מלאים חיות וחיו ששים ושמחים לעשות רצון קונם עכד"ק, והנה הדרך שיגיע האדם למדרגה זו להיות בשמחה תמיד ובחיות דקדושה הוא ע"י שיתבונן האדם שבכל דבר רע טמון בו רק טובות וחסדים בחינה זו הייתה בשרה אמנו עליה השלום וזהו שאמר הכתוב שני חיי שרה שבכל שנותיה תמיד הייתה לה חיות והייתה בשמחה תמיד וע"ז כיוון רש"י באומרו עה"פ שני חיי שרה שכולו שווין לטובה כלומר איך הגיעה למידה זו להיות תמיד בשמחה ומלא חיות ע"י שכל המאורעות היו שווין אצלה לטובה וכל ימיה אמרה על כל דבר גם זו לטובה. **ליקוטי כרם שלמה**

הקאבריינער זי"ע, אמר לתלמידו בעל יסוד העבודה בזה הלשון. א איד אז ער איז מקבל וויא השי"ת פירט מיט אים ואינו מהרהר אחר מדותיו יתברך, פאר שפארט ער אלע סיגופים מיט אלע תעניתים, ופעם אחד אמר הקאבריינער זי"ע בשולחנו הק' שאם יקבל אדם הנהגת השי"ת בכל מדה שהוא מודד לו, דבר זה הוא תיקון מעולה לפגם הקדושה יותר מכל התיקונים לפגם זה, ובעל יסוד העבודה אמר בפר' ויהיו חיי שרה וכו', פי' רש"י ז"ל כולן שוין לטובה, והרעיש את העולם במאמר זה, עס איז איר שטענדיג גוט גיווען. **עבודת פנים**

יבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה. במדרש מהיכן בא מהר המוריה בא יש כאן רמז לעבודה הגדולה של האמא בבית לחנך את הילדים אברהם אבינו התפעל מכוחו של בנו יצחק אבינו וחשב לעצמו מילא אני עמדותי בניסיון כי שמעתי בעצמי מהקב"ה שאמר לי והעלהו שם לעולה אבל בני יצחק שהיה כבר גדול ומבוגר בן ל"ז שנים מדוע הסכים לעקידה ולא התנגד הרי הוא לא שמע את הציווי מפורש מפי הקב"ה מזה הבין אברהם אבינו שיצחק בנו ירש את המידה הזאת בביתה של שרה אמנו שהכניסה בו בהיותו בבית את החינוך הטוב של תורה ויראת שמים ורק בזכותה הטהורה הצליח יצחק אבינו לעמוד בנסיון הקשה וזוהי הכוונה מהיכן בא היינו מה אמר אברהם אבינו בהספידו על שרה אשתו מהר המוריה בא שאמר עליה ההספד הזה כמה אמא מכניסה תורה ויר"ש בבנים שבזכותה עמד יצחק בנסיון בהר המוריה. **כ"ק מרן אדמו"ר מטאלנא זצ"ל** (דתשרי על עמיה)

ויקם אברהם מעל פני מתו. במד"ר מלמד שהיה רואה מה"מ מתריס כנגדו הנראה בביאור המדרש כי לכא' אין להבין מה היה קשה לו לבעל המדרש הזה ואיך מוכח מן המקרא הזה, אכן הנ"ל בכוונת המדרש כי יל"ד בהכתוב שנאמר (בראשית כג, ב) ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה ולא נאמר שעשה כן והספידה רק תיכף ומיד כתיב ויקם אברהם מעל פני מתו,

למה התנחם מלהספידה, לכן בא הבעל המדרש לתרץ שהיה רואה מה"מ מתריס כנגדו כו' והנה כן הדבר היה אצל א"א ע"ה כשבא לספוד לשרה ראה מה"מ מתריס כנגדו ר"ל כשהתחיל להתבונן על מיתת שרה הצדיקת הראשונה אשר בעולם אשר היתה אם כל בני"ו ותיקון חוה ורוה"ק מדברת מתוך גרונה, ועתה פתאום מתה עליו אחרי מעלת העקידה שזכתה לבן צדיק כזה ולא הועיל לה כלום, כל זה היה היצה"ר מכניס בלבו של א"א לבעבור יוקשה בעיניו וירע על מעשי אלהים אשר עשה לה, לכן כשראה זה מיד פירש ולא הספידה יקם מעל פני מתו וידבר דברים אחרים כנ"ל.

תפארת שלמה

במבחר קברינו. על מקום קבורתו של החוזה הק' **מלובלין** זי"ע ידוע המעשה שכשנפטר החוזה הק' נטל תלמידו הרה"ק רבי **נפתלי מראפשיץ** זי"ע כלי חפירה ויצא לבית החיים בלובלין לכרות את הקבר באותה תקופה כיהן כרבה של לובלין רב תקיף שנמנה על עדת המתנגדים כיון שנפטר החוזה הק' התגלעו חילוקי דעות בין הרב לבין תלמידיו של החוזה על מקום קבורת רבם יצא הרה"ק מראפשיץ יחד עם הרב לבית החיים לתור בין שורות המציבות חלקה עליה יסכים הרב מדי פעם הציע לו הרה"ק מראפשיץ מקום קבורה אך הרב דחה אותו בתואנה כי זוהי חלקה מדי חשובה לטעמו כך חזר ונשנה הדבר לרוב כשעברו ליד קבר ישן ולא מפורסם הציע הרה"ק מראפשיץ לקברו כאן והרב הסכים באותו רגע נטל הרה"ק מראפשיץ את המעדר והתחיל לחפור בכל כוחו ללא הפוגה בינתיים התבונן הרב במציבות הסמוכות כשמציבה אחת צדה את עיניו היה זה קברו של הגה"ק המפורסם רבי **שלום שכנא מלובלין** זי"ע חמיו של רבנו הרמ"א התחיל הרב לזעוק חמס שיפסיקו לכרות את הקבר כאן שהרי זהו מקום חשוב ביותר אך הרה"ק מראפשיץ לא שעה לזעקותיו והכין את הקבר וכפי שידוע אחרי שהקבר מוכן אי אפשר כבר לשנות את ייעודו כך יצא מד' הדבר שהחוזה הק' מלובלין נטמן בשכונת לרבי שלום שכנא מלובלין שבחיים חיותו היה החוזה הק' מתבטא על קברו לאמור כל הצדיקים הקדמונים שספונים בבית החיים בלובלין כבר עברו מזמן לארץ ישראל מלבד רבי שכנא שנותר כאן כדי להגן על העיר מפני שריפות.

סיפור מפליא סיפר כ"ק מרן אדמו"ר **מראחמיסטריווקא** שליט"א מארה"ק שמעתי מכ"ק **אאמו"ר** זי"ע ששמע מר' **מאיר רבינוביץ** ז"ל ששמע מיהודי שבדידיה הוי עובדא לראחמיסטריווקא הגיע שליח מאחד הערים אל הרה"ק רבי **יוחנטשע** זי"ע בבקשו לקדש בעירם א הייליגע ארט - בית החיים, נענה רבי יוחנטשע שהיות שלא ראה כן אצל אביו הק' על כן אינו יודע האיך עושים כזאת ודחה את הזמנתם אך החסידים שבעיירה ביקשוהו שישאל את אחיו הרה"ק רבי **אהרן מטשערנאביל** זי"ע סדר הדבר ואז יוכל לבוא אליהם הסכים רבי יוחנטשע וכתב מכתב לטשערנאביל אל אחיו והשליח הזה סיפר זאת לר' מאיר

שבהיותו על אם הדרך התעוררה בו סקרנות לדעת מה כתב רבי יוחנטשע וראה שכתוב שם שהיות שמבקשים ממנו שיקדש בית החיים ע"כ שואל הימנו האיך עושים כזאת וסגר בחזרה המכתב שלא יבחינו שכבר נפתח כשהגיע אל רבי אהרן ומסר לו המכתב כתב רבי אהרן מכתב בחזרה ומסר לשליח המכתב וכמובן שרצה לדעת תשובת הרה"ק מטשערנאביל ובדרך פתח המכתב וראה כדברים האלה תפתח נא חומש וראה בפרשת חיי שרה האיך קנה אברהם אבינו את מערת המכפלה ותדע כבר מה עושים", סגר הלה את המכתב והגיע אל רבי יוחנטשע ומסר המכתב וראה שרבי יוחנטשע קרא את המכתב פתח את החומש עיין בו מעט ונסע אל העיר לקדש את בית החיים, שם כנראה טמונים כל הסודות.

מילין קדישין

ביני ובינך מה הוא. ה"אמרי חיים" זי"ע היה מפרש בדרך הלצה את דבריו של עפרון החתי לאברהם אבינו "ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא ומפרש רש"י זל "בין שני אוהבים כמוני מה היא חשובה לכולם", ולכאורה קשה מה שאמר עפרון שהוא ואברהם הם "שני אוהבים" שהרי אברהם לא ראה אותו מימיו, וא"כ אימתי נעשה אוהבו, ומפרש ה"אמרי חיים" ז"ל שעפרון היה אוהב ממון בכל ליבו ונפשו וכיון ש"אוהב כסף לא ישבע כסף", לכן ארבע מאות שקל כסף אינו שוה לכולם בעיניו, וכן אברהם שהיה אוהב להשי"ת ולמצוותיו הרי שכל הון ביתו יתן האדם בעד האהבה, וא"כ ארבע מאות שקל כסף בשביל מצוות השי"ת אינו שוה בעיניו לכולם, ולכן בין שני אוהבים כמונו, דהיינו שאתה אוהב את השי"ת ואת מצוותיו, והנך רוצה לתת מעות לשם מצות גמילות חסד עם שרה ואני אוהב כסף, "ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מהו, שלשנינו אינו שוה לכולם.

ואברהם זקן בא בימים. פ"א, סיפר התפארת שלמה זצ"ל, מעשה כזאת, לפני החבריא, איך שבעולם העליון באו הימים בטענה לפני אדון כל, שאין להם שום שמחה כלל, מעת בריאת עולם ועד עתה, כי בבריאת אדה"ר בו ביום שנברא, בו ביום חטא, ונתקלל, אח"כ דור המבול, דור הפלגה, ומאין יהי להם שמחה, עד שאמרו להם בשמים המתנינו קצת, והמתנינו עד שבא אברהם אבינו ע"ה, והתחיל לפרסם אלקות בעולם, אזי ה"י להימים שמחה, ובאו בכל יום ויום בתודה וחדוה לפני המקום ית"ש, שהיום יש להם במה לשמוח, ובזה פירש ואברהם זקן בא בימים, שבא ביחד עם הימים שהימים באו עם השמחה לפני יוצר בראשית, וסיים אא"ז בקול עוז, כדברים האלה, חדות ימים ושנות עולמים, דהימים בעצמם היו להם שמחה, מהקדושה והעבדות, משנות עולמים, דכל הימים והשנים שעברו, מן העולם ועד העולם, עד כה, לכולם נעשה להם כעת שמחה, ופתח בקול רם, חדות ימים [דיא טעג אליינט האבען

יזך געפריידיט] וכל החבריא בשמעם זאת נתעורר בהם שמחה גדולה, עד שקצפו ממקומם, והתחילו לרקד ולרקד, עד שלא ידעו מאין בא להם כח רקידה כזאת.

נפלאות התפארת שלמה

ואברהם כו'. כי יש אדם שהצרות מזקינות אותו וסיפר הכתוב לא כן באברהם, רק הזקנה היה מימים כי וה' ברך כו', והבן נ"ל.

וה' ברך את אברהם בכל. כי יש צדיק אשר כל מבוקשו בשביל הכלל, ויש צדיק אשר מבוקשו על עצמו, ואברהם היה מבוקשו על הכלל, וזהו וה' ברך 'את' אברהם, כלומר עם אברהם, 'בכל', כי 'את' הוא כמו עם, 'ברך ה' אותו בכל', כאשר היה מבוקשתו, וזהו שרמזו רבותינו ז"ל (ב"ב טז, ב) 'בת היה לו לאברהם אבינו ובכל שמה', כי 'בת' הוא לשון מדה כנאמר (מ"א ז, כו) 'אלפים בת יכיל', כלומר מדתו היה 'בכל' שמה, שהשפיע על הכל.

ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים לעת ערב לעת צאת השואבות. הנ"ל בזה עפ"י מ"ש בגמ' (עירובין דף מ"ה ע"א) בר' טרפון שהיה לן בליל שבת חוץ לעיר למחר נכנס ודרש כל היום, בארנו בפ' מצורע באריכות לרמז בזה על מעלות הצדיק שבידו להעלות הנשמות הנדחים ובפרט בליל שבת שאז הוא עליית העולמות למעלה, לכן המנהג להפוך לצד מערב בשעה שאומרים בואי בשלום בקבלת שבת לרמז על הנשמות הנדחים לחוץ גם הם יעלו. וזה ויברך הגמלים מחוץ לעיר, פ"י הנשמות הנדחים מחוץ לעיר הקודש גבול הקדושה, כי לכך נקרא ירושלים עיר הקודש מקור מחצב הנשמות למעלה, ע"כ גם אותן הנשמות הבריק ונטע אותם בקדושה אל באר המים, לעת ערב הוא ערב שבת קודש עיין (בזוהר הקדוש דף קפ"א ע"ב) בתפלת המנחה, לעת צאת השואבות אותיות שבת.

ועשה חסד עם אדוני אברהם. הנראה לרמז בזה גודל מעלת דיבוק חכמים והצדיקים שבדור כי מפיהם אנו חיים, ובזה פרשתי בפ' נצבים (דברים כט, ז) פן יש בכם איש או אשה אשר לבבו פנה היוב מעם ה' וגו', שרש פורה ראש ולענה, דלכאורה אין הבנה בדבר זה כי כבר נכפל בפ' הקודמת פעמים רבות בתוכחה והיה אם לא תשמע וגו' ומה חדש כאן במה שכתוב אשר לבבו פונה וגו', אך התורה מרמזת בזה שלא ירום לבב אנוש להתנשא ולהרים ראש כי אינו צריך להיות יונק מהרב המובהק, ויקיים בנפשו מאחז"ל (אבות א, ו) עשה לך רב, וזה שאמר אשר לבבו פונה היום מעם ה', היינו שמפריד עצמו מהצדיק אשר הוא דבוק בה', ומזה יצמח כי הוא שורש פורה ראש ולענה, כי בעיניו הוא לראש ובאמת הוא מרה כלענה, וז"פ (תהלים קכא, א) אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, כאשר יודע מרת נפשו שאינו ראוי לעמוד בהיכל המלך לשפוך תחינתו לפני הש"י, אך ההתחזקות ע"י הצדיק עזרי מעם ה' הצדיק הדבוק בה' יעורר עליו רחמים, ונחזור ביאור הפסוק ועשה חסד עם אדוני אברהם,

כי כשהלך מביתו של אברהם אמר כן אל לבו כי הוא ראוי לעשות עמו חסד מחמת שהוא דבוק להצדיק, עם אדוני אברהם, והבן. **תפארת שלמה**

וירץ העבד לקראתה כו' (כד, ז). פירש רש"י. שראה שעלו המים לקראתה, ופירש הרמב"ן ז"ל דדייק כן מחמת דאחר כך כתיב (פסוק כ) 'ותשאב לכל הגמלים', ומקודם לא נאמר לשון שאיבה, מכלל דמקודם לא הוצרכה לשאוב, דעלו המים לקראתה, אפס דלפי דברינו תקשי היא גופא, למה אחרי כן בהשקותה את הגמלים לא עלו המים לקראתה, ונראה בסייעתא דשמיא, דאמרו חכמינו ז"ל (פסחים קיד, ב) ד'מצות צריכין כוונה', והעיקר במצות הוא המחשבה שעושה בזה רצון הבורא, ולהכי בפעם ראשונה דבדעתה היה לשאוב המים לצורכה, גלל כן עלו המים לקראתה, שלא תטריח עצמה, כיון שכוונתה היה לשאוב לצרכה, מה שאין כן בפעם שניה שכוונתה היה לגמול חסד, להשקות הגמלים של אליעזר עבד אברהם, לא עלו המים לקראתה, שכשאדם עושה מצוה, יותר נחשב לעשות פעולה, שבעשותו פעולה לשם מצוה נחשב לו יותר למצוה, והבן. **קדושת לוי**

סיפור

וילונות הקטיפה הכהים שהשתלשלו מהתקרה המסוגנת כמו סקרו בהפתעה את חברי המשלחת, עטווי הלבוש החסידי, שהתיישבו בנימוס סביב שולחן העץ המחוטב. ראש העיר הפולני הרים את עיניו מערימת הניירת שלפניו ובחן את הנכנסים במבט משועשע למחצה. "שלום לכם, במה אוכל לעזור לכם?"

"אדוני ראש העיר" פנה ראש המשלחת בקול מתחנן. "באנו אליך פעם נוספת כדי שתשקול שוב את התנגדותך למינויו של הרב. להווי ידוע לך כי מדובר ברב נדיר במינו, מיחידי הסגולה בדורנו, אישיות בלתי מצויה בעליל. אולי בכל אופן תסכים לחרוג לכבודו מהכללים המקובלים?.."

כל הנוכחים בחדר תלו את עיניהם בראש העיר שהבעתו התקשחה באחת. "לא! בשום אופן לא" פילחה תשובתו המוכרת של ראש העיר את הדממה הטעונה ופני כל הנוכחים שחו. "את החתימה שלי לא תקבלו!". כעבור כמה רגעים, כמו על פי אות מוסכם קמו חברי המשלחת ממקומותיהם ויצאו את החדר בפנים מאוכזבות.

הדבר היה בשנת תרפ"ז.

קהילת בילגורייא שבפולין, קהילה יהודית עתיקת יומין, תרה וחיפשה באותה תקופה אחר רב הראוי לשבת על כס הרבנות שהתפנה בעיר. ראשי הקהילה שהשתייכו ברובם לעדת חסידי בעלזא נתנו מכבר את עיניהם בהגה"ק רבי מרדכי מבוגרייא זי"ע, בנו חביבו של הרבי הקדוש רבי ישכר דב זי"ע מבעלזא

והציעו בפניו את המשרה הנכבדה. באישיותו הסגולית של רבי מרדכי, שהיה אז עדיין אברך בימי חורפו, התגלמו כל התכונות הנדרשות מרב ומנהיג בישראל. למרות גילו הצעיר יחסית הלך לפניו שמו ברחבי גליציה כגאון מופלא בש"ס ופוסקים, כבעל לשון לימודים, דרשן בחדש וכאיש אישכולות משכמו ומעלה. למרבה שמחתם של ראשי הקהילה נעתר רבי מרדכי ליטול על שכמו את המשרה הנכבדה.

יהודי בילגורייא התבשרו מיד בבשורה הטובה והחלו מתכוננים לקבל את פני רבם, אלא שאז צץ בפניהם מכשול בלתי צפוי...

כדי לאשר את המינוי נזקקו יהודי העיר לחתימתו של ראש העיר, מר אמציסלאב פוולקוב. זה האחרון לא היה שותף להתלהבותם כי אם להיפך, הוא סירב בעקשנות בלתי מוסכרת לצרף את חתימתו למינוי. "הרבינר אינו אורח פולני" נימק ראש העיר את סירובו. "הוא תושב גליציה ולכן לא אוכל לאשר את רבנותו". שוב ושוב, פעם אחר פעם, עולים ללשכתו המפוארת ראשי וזקני הקהילה, טובי העיר ונגידיה ומנסים לדבר ללב, לשבר את אוזניו ולשבר את קשיות לבו, להסביר לו שמדובר בהזדמנות יקרה מפז שנקלעה לפתחם ולא תחזור על עצמה.

אלא שכל דיבוריהם היו לשווא. ראש העיר מתבצר בעקשנותו ומטיל וטו' על המינוי. מאמצי השתדלות שהחלו עוד בחיי חיותו של הרבי מהרי"ד מבעלזא זי"ע התארכו ונמשכו גם לאחר הסתלקותו לגנוי מרומים. משראו יהודי בילגורייא כי ראש העיר העקשן אינו מוכן לשנות את דעתו, נמנו וגמרו לעשות צעד נועז. החליטו לשים את רבי מרדכי עטרה לראשם על אפו ועל חמתו של ראש העיר, ויהי מה....

בילגורייא היהודית נערכה בהתרגשות לקבל את פני ה'מרא דאתרא' העומד לבוא לשכון בעירם. ככל שהתקרבה 'שבת ההכתרה' גברה התכונה החגיגית. מפה לאוזן חלפה השמועה המשמחת כי אחיו הגדול של הרב, הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שהוכתר לא מכבר לשבת על כיסא אבותיו, עומד אף הוא לבוא להשתתף בשבת ההכתרה. עגלות וכרכרות גדושות חסידים נהרו לבילגורייא מכל העיירות הסמוכות לקראת השבת הגדולה. רבים וטובים ביקשו לקחת חלק באותה שבת היסטורית, הרי לא בכל יום מגיע ה'בעלזער רב' לשבות בבילגורייא.

השבת המרוממת בצל האחים הקדושים השרתה על כולם התעלות והתרגשות רבה. במהלך השבת נשא הרב הטרי בפני עדת מרעיתו דרשה תורנית משובבת לבבות, שזורה במרגליות ופנינים נפלאים כיד ה' הטובה עליו. לא היה קץ לשמחתם של יהודי בילגורייא על הרב הדגול שזכו לענוך לראשם. עננה אחת העיבה על השמחה הגדולה. המוני העם לא חשו בה, אבל בלבם של ראשי הקהל תקתקה דאגה סמויה ללא הרף. ראש העיר הקשוח הרי לא נתן את הסכמתו למינוי, אין זו כי אם שאלה של זמן עד שהדבר יגיע לאוזניו, מי יודע כיצד הוא יגיב על כך?!...

במוצאי שבת, בשעת ליל מאוחרת הסתיימה עריכת השולחן הטהור של סעודה שלישית. הרבי הקדוש מבעלזא הבדיל על היין והמוני האורחים חלפו על פניו לקבל ברכת פרידה בטרם ישובו חזרה לבתיהם. לפתע נשמעה תרועת סוסים והמולה גדולה מן הרחוב...

"ראש העיר, מר פוולקוב מגיע" חלפה השמועה המבעיתה כסופה בין ההמונים. מבט אחד מבעד לחלונות בית המדרש אימת את נכונותה. כרכרתו ההדורה של ראש העיר נראתה מתקרבת לבית המדרש בבידור, מפלסת את דרכה בין המוני החסידים המתגודדים בחזיתו.

לבם של ראשי הקהילה נפל בקרבם. 'אשר יגורו בא להם'... מי יודע מה מטרת ביקורו של ראש העיר, מה עומד הוא לעולל להם על שהמרו את הוראתו.

ראש העיר, מר פוולקוב, ירד בחשיבות מהכרחה והתקרב אל בית המדרש. "לא אמרתם לי שהרבין שלכם הוא נצר לשושלת הצדיקים מבעלזא" צקצק ראש העיר בלשונו באוזני ר' פייביש, אחד מראשי הקהילה שמיהר לקבל את פניו. "אם הייתי יודע לא הייתי מתנגד לרגע למינוי, אדרבה, הייתי הראשון שחותם עליו בשתי ידיים..."

ר' פייביש נעץ מבט המום בראש העיר, לרגע סבור היה כי הוא חומד לו לצון, מבקש ללעוג לו למשבתו... ממתי מתמצא ראש העיר הנוכרי בייחוס הצדיקים? ומנין לו לשקץ זה להגות כך את המילה 'בעלזא' בידענות שכזו? מה לו ולבעלזא?... אפס כי תמיהתו לא נמשכה זמן רב מדי. כעבור כמה רגעים הונס ראש העיר לחדרו של הרבי הקדוש מבעלזא ושוב פתח ראש העיר בסדרת התנצלויות. "יסלח לי הרבון, לא היה לי שמץ של מושג כי הרב שביקשתם להכתיר משתייך לבית בעלזא, לו ידעתי לא הייתי מעבב את המינוי זמן כה רב"... כעת הפכה התמיהה לנחלת כל הנוכחים בחדר.

ראש העיר חש בפליאת הנוכחים. כדי להסביר עצמו החל לספר את המעשה הבא:

הדבר היה בימי מלכותו של הרבי הקדוש רבי יהושע זי"ע מבעלזא, הידוע בכינויו בפי חסידים 'דער מיטלער רב'. שנה אחת בעיצומו של יום הכיפורים, בעוד כל בני הבית, מקטן ועד גדול, שקועים בתפילתם בבית המדרש, הדר לביתו של הרבי גנב שפל ורוקן את הבית באין מפריע מכל כלי הכסף היקרים שבו, ביניהם כלי קודש שעברו בירושה מצדיקי השושלת. במוצאי היום הקדוש, כשחזר הרבי מבית המדרש וביקש להבדיל על הכוס, החלו בני הבית לחפש את הגביע להבדלה אך לא מצאו אפילו גביע אחד לרפואה. בלית ברירה נאלצו לשאול גביע מאחד השכנים. מיד לאחר הבדלה מיהרו המשמשים לתחנת המשטרה בעיר ויידעו את השוטרים על הגניבה החמורה. מפקד המשטרה בבעלזא נתן הוראה מיידית לכל השוטרים להתפרס בסביבה, לעצור כל עגלה ולבדוק היטב בתכולתה. לא חלפה שעה קלה ובעיירה הסמוכה נתפס יהודי נוהג בעגלה עמוסה בכלי כסף למכביר. לשוטרי שער את העגלה לא היה ספק כי זהו הגנב, חיש מהר אזק את ידיו בנחישותיים והוביל אותו לתחנת המשטרה בבעלזא. משמשיו של הרבי לא התקשו לזהות את כלי הכסף היקרים והקדושים של הרבי. שמחה גדולה פרצה בלבבות על מציאתם של הכלים האובדים, השוטרי שלכם את הגנב וזה לתשבחות ומחמאות לרוב. אך שמחתם לא הייתה שלמה. יהודים רחמנים אינם מסוגלים לראות את אחיהם מושלך לתא המעצר. ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא...

כמה מהחסידים פנו אל השוטרי וביקשו למשוך חזרה את התביעה. "מה קרה, נטרפה עליכם דעתכם?" קרא לעומתם השוטרי המשועשע. "אחרי שהצלחתי ללכוד כמו ידיי דג שמן כזה אשחרר אותו חזרה לחופשי אל הים הגדול... הגנב הזה ייתן את הדין על מעשיו, יישב שנים רבות מאחורי סורג ובריה ואולי אפילו ישלם בחייו למען ישמעו וייראו"... החסידים לא הרפו והוסיפו לדבר אל לבו לשחרר את הגנב. בשלב מסוים אף הציעו לשוטרי סכום כסף בלתי מבוטל בתנאי שישחרר אותו לחופשי. אך השוטרי לא התפתה גם לכך באורח יוצא דופן. "אני כעת רק שוטרי פשוט" הסביר את עצמו. "לכידתו של גנב כזה תקנה לי תהילה ופרסום ותקדם אותי בוודאות בסולם הדרגות..."

בלית ברירה נאלצו החסידים לנקוט בצעד יצירתי יותר.

אחד מהם שלף מכיסו כבדרך אגב בקבוקון 'משקה' חזק וערב לחיך. אדי האלכוהול הגיעו לאפו של השוטרי שלא יכול היה לסרב לכוסית משקה, זו גררה אחריה עוד ועוד כוסיות, לא עברו כמה דקות וקול נחרותיו הקולוניות הרעידו את בית המעצר. באותו רגע מיהרו ושלפו מכיסו את מפתחות ושחררו את האסיר האומלל לדרך...

כעבור כמה שעות החרידו צעקות רמות את חצר ההויף' בעלזא.

"שיכרתם אותי, הולכתם אותי שולל" שאג השוטר שהקיץ משנתו ועלה מיד על התרמית. "תחזירו מיד את הגנב". המשמשים המבוהלים ניסו לרצות את השוטר במתת של מאה רייניש, סכום עצום, אך ההצעה הזו עוד העלתה יותר את חמתו. "אל תציעו לי יותר כסף" קרא בכעס, "את הקידום כבר גזלתם ממני, כעת רוצים אתם לסבך אותי בלקיחת שוחד..."

הדי המהומה הגדולה הגיעו לחדרו של הרה"ק מהר"י זי"ע שהתעניין וביקש לדעת במה מדובר. "הכניסו את השוטר לחדר" הורה הצדיק למשמשיו לאחר ששמע את העניין. "את המאה רייניש ישלחו לך בדואר בעילום שם" פנה הרבי אל השוטר בשפה שלווה. "יכול אתה להיות רגוע, איש לא יוכל להאשים אותך בעוון שוחד. "ובאשר לקידום בתפקיד בו אתה כה חושק" הוסיף הרבי, "מבטיח אני לך שאם תרפה מהגנב ותניח לו לברוח על נפשו אזי תזכה בקידום המיוחל. ולא זו בלבד, גם בניך ובני בניך לדורות יזכו אף הם למשרות ממשלתיות בכירות, בזכות המעשה הטוב הזה..." מול הבטחה ניצחת שכזו נאלם פיו של השוטר דום. הוא מלמל כמה מילות סליחה והתנצלות ויצא בהכנעה מחדרו של הרבי.

תקופה קצרה לאחר מכן, ללא כל סיבה הנראית לעין, זכה השוטר הוטר בקידום משמעותי. הוא מונה למפקד המשטרה של כל מחוז בעלזא והעיירות המסונפים לו. חלקה השני של הברכה התקיים אף הוא במלואו. ברבות השנים התמנה אחד מבניו לשר החינוך בוורשה בירת פולין ובן נוסף שלו הוכתר ליסטראסטע' – מושל בעיר בילגוריא.

"אני" סיים ראש העיר, מר אמציסלאב פוולקוב, את סיפורו באוזני הרבי מבעלזא, "אני נכדו של אותו שוטר שזכה לברכתו של סבכם הרבי מבעלזא. כבר בילדותי ידעתי כי משפחתנו המורחבת חבה את הצלחתה וקידומה לרבי מבעלזא. כל אימת שהתבקשו אבותיי לסייע בדבר מה לצדיקי השושלת, ממהרים היו למלא את בקשתם במלואה.

"ולכן" המשיך ראש העיר, "מסיר אני ברגע זה את התנגדותי למינויו של הרב. אדרבה אני עצמי אפעל ואכנס בעבי הקורה כדי להסדיר במהירות את אזרחותו הפולנית של הרב ומינויו כרב רשמי..." ולשבוהו של ראש העיר ייאמר כי הוא עמד בהבטחתו במלואה.

כעבור ימים ספורים נקרא הרב מבילגורייא לקבל את תעודתו הרשמית. לפני קבלת התעודה היה על הרב להשיב על שאלון קצר בשפה הפולנית ולפי שהשפה טרם שגורה הייתה כיאות בפיו, היה זה לא אחר מראש העיר, מר פוולקוב, שעלה בעצמו לביתו ושינן עמו את המילים הדרושות לו לעבור את המבחן בהצלחה...

מקור: את המעשה זה סיפר לימים הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זי"ע כאשר נכנס לדירת קיט שנשכרה עבורו בשכונת 'המושבה הגרמנית' בירושלים לימי הקיץ. אותה דירה משופעת הייתה בכלי כסף יקרים לרוב. מיד עם כניסתו אליה הורה הרבי למשמשיו לרכז את הכלים בחדר שמור ולנעול אותו היטב. "כלי כסף צריכים לסגור ולשמור" נענה אז הרבי באוני משמשיו "כדי שלא להכשיל הלילה אף יהודי בגניבה, והרי כך אומרים בפיוט ליום ב' של חג השבועות 'אם תשמור הון מלגנוב, לא תגנוב... באותו מעמד גולל מרן מהר"א את סיפורו של אותה גניבה היסטורית שהתרחשה בבית זקנו הרה"ק מהר"י זי"ע ואגב סיפר את כל המעשה שאירע לימים בעת הכתרת אחיו הגה"ק מהר"ם כרבה של בילגוריא.